

Utgave
1999 I
(Opptrykk 2000 II)

STUDIEPLAN

Mellomfagstillegget i kristendomskunnskap med religions- og livssynsorientering (10 vekttall)

Det teologiske Menighetsfakultet

Utgave
2001 II

STUDIEPLAN

Mellomfagstillegget i kristendomskunnskap med religions- og livssynsorientering

(10 vekttall)

Det teologiske Menighetsfakultet

5001

STUDIEPLAN

Mellomfagstillegget i kristendomskunnskap med religions- og livssynsorientering

Utgave 2001 II

Innhold:

Mellomfagstillegget i kristendomskunnskap med religions- og livssynsorientering, generell beskrivelse.....	s. 3
1. Overordnede mål.....	s. 3
2. Mål og innhold	s. 4
2.1 Fellesdelen: Kristologi og antropologi i perspektiv	s. 5
2.2 Valgdel A: Reformatorisk teologi. Kirken - dens enhet og sendelse	s. 6
2.3 Valgdel B: Litteratur og teologi	s. 7
2.4 Valgdel C: Religion og etikk i møte med pluralisme og sekularisering ..	s. 7
3. Arbeidsmåter og undervisning	s. 9
4. Vurdering og eksamen.....	s. 9

Vedlegg:

1. Pensumlitteratur	s.11
Til 2.1 Fellesdelen	s.11
Til 2.2 Valgdel A	s.13
Til 2.3 Valgdel B	s.13
Til 2.4 Valgdel C	s.14
2. Utvalgte forskrifter	s.16
Studentenes plikter og rettigheter	s.16
Forskrifter for eksamenskandidater	s.16
Forskrift om klagebehandling.....	s.17

Det teologiske Menighetsfakultet
Gydas vei 4
Postadresse: Boks 5144 Majorstua, 0302 Oslo
Telefon: 22 59 05 00
Telefax: 22 69 18 90

Studieplan for
Mellomfagstillegget
i kristendomskunnskap med religions- og livssynsorientering

Generell beskrivelse

Mellomfag i kristendomskunnskap med religions- og livssynsorientering består av grunnfagsstudiet (20 vekttall, se egen studieplan) og et mellomfagstillegg (10 vekttall som er beskrevet i denne planen).

Mellomfagstillegget er å forstå som faglig fordypning i forhold til grunnfaget. Det består av en fellesdel som alle studenter følger og en valgdelt der man velger ett av tre alternativer. Både fellesdelen og valgdelen er lagt opp som studier av sentrale faglige emner belyst ut fra forskjellige fagdisipliner. Studietiden for mellomfagstillegget er normert til ett semester. Det er også mulig å ta studiet på deltid over to eller flere semestre

For å avlegge prøvene til mellomfagstillegget ved Det teologiske Menighetsfakultet (MF) må man ha bestått grunnfagseksamen (20 vekttall i kristendomskunnskap med religions- og livssynsorientering). Man må også være innskrevet som student ved MF.

Det er mulig å avlegge både MFs grunnfags- og mellomfagseksamen samtidig, se pkt. 4. Vurdering og eksamen, se nedenfor.

Søknad om opptak sendes på eget skjema som fÅs ved fakultetet. Søknadsfrist for høstsemesteret er 15. april, og for vårsemesteret 10. november. Fakultetet sender såvidt mulig bekreftelse på søknadene etter hvert som de foreligger.

Studenter som avlegger grunnfagseksamen ved MF trenger ikke søke om nytt opptak, men må gi melding til fakultetet dersom de ønsker å fortsette med mellomfagsstudier. Slik melding gis innen 15. juni (for høstsemesteret) og 15. desember (for vårsemesteret).

1. Overordnede mål

Ved Det teologiske Menighetsfakultet går mellomfagstillegget inn som del av et helhetlig studieprogram (se egen beskrivelse og målformuleringer). Innenfor dette programmet skal mellomfaget:

- gi fordypning i teologiske og religionsfaglige emner belyst ut fra forskjellige fagdisipliner og med et perspektiv som setter emnene inn i en aktuell sammenheng
- stimulere til problemorientert læring og fremme evnen til selvstendig faglig refleksjon
- gi fordypet innsikt i spørsmål knyttet til forståelse og formidling av fagkunnskap om kristendom, religions- og livssynsorientering

2. Mål og innhold

De overordnede målene søkes realisert ved at man arbeider med tverrfaglige emner innenfor en fellesdel og én av tre valgdeler. Fellesdelen utgjør omlag to tredeler av studentens samlede pensum, mens valgdelen utgjør det resterende.

En skisse av modulene ser slik ut:

Fellesdelen

Perspektiv: Religion og religiøsitet i dag	
Jesus Kristus i kristen gudstro (Kristologi)	Mennesket i kristen tradisjon og i moderne religiøsitet (Antropologi)
Forståelse og formidling	

Valgdelen

A: Reformatisk teologi. Kirken - dens enhet og sendelse
B: Litteratur og teologi
C: Religion og etikk i møte med pluralisme og sekularisering

Hvert emne studeres i rammen av en bestemt forståelseshorisont som bidrar til å klargjøre emnets faglige relevans. I planen nedenfor er forståelseshorisonten angitt i det første avsnittet under hver emnebolk.

Hvert emne består av et lærestoff med tekstmateriale eller emneområder. Disse er nedenfor angitt i det andre avsnittet av hver emnebolk.

Endelig skjer studiet ut fra definerte hovedproblemstillinger. Disse er i planen angitt som strekpunkter under hver emnebolk.

I tillegg har Fellesdelen og to av valgdelen generelle innledninger som belyser sammenhenger mellom emnebolkene i den aktuelle delen.

2.1. Fellesdelen: Kristologi og antropologi i perspektiv

Studiet i kristendomskunnskap med religions- og livssynsorientering kretser rundt to tyngdepunkter. I det ene ligger den kristne teologiens historie – historien om kirkens trosbekjennelse, fromhetsliv, sosialhistorie, osv. I det andre ligger fagets aktuelle situasjon og dagens sosiale, religiøse og åndshistoriske kontekst. Fellesdelen vil reflektere inn begge disse tyngdepunktene. Det skjer ved at materialet mest hentes i klassisk teologi, mens perspektivene på materialet hentes fra aktuell religiøs og samfunnsmessig kontekst.

2.1.1. Perspektiv: Religion og religiøsitet i dag

Det 20. århundret har medført store endringer i betingelsene for religion og teologi i vår kulturkrets. Mange har hevdet at religionen er i ferd med å utspille sin rolle. Samtidig er det tegn som synes å antyde at religion heller blir viktigere for folk flest. Det er imidlertid ikke sikkert at det er tradisjonell kirkelig religiøsitet som dermed får oppslutning. Dette er rammen for den som vil forstå og formidle kristendom og religion i dag. Det er også de perspektivene studiet skal legge til grunn i sitt arbeid med emnene kristologi og antropologi i Fellesdelen.

Studiet gir et kort møte med teori og erfaringsmateriale til spørsmålet om religion og kultur, samt et innblikk i hvilken rolle kristen tro kan spille i en aktuell livstolkning.

Arbeidet med emnet skal gi forståelse for følgende hovedproblemstillinger:

- Hvilke sosiale, intellektuelle og åndshistoriske betingelser står religion og teologi overfor i Norge i dag?
- Hva er særlig aktuelle områder og problemer i samtidig religiøs livstolkning?
- Hvordan kan religion spille en konstruktiv rolle i samfunnsliv og oppdragelse?

2.1.2. Jesus Kristus i kristen gudstro

De oldkirkelige trosbekjennelsene har fulgt kristen tro i alle historiske faser. De står som de fremste uttrykkene for kirkens universelle enhet. Fellesdelens første emne tar innsteg til forståelse og formidling av kristen tro gjennom bekjennelsen til Jesus Kristus som sann Gud og sant menneske – slik den er gitt i rammen av bekjennelsen til den treenige Gud.

Studiet fokuserer kristusbekjennelsens bakgrunn i en rekke bibelske tekster og forestillinger. Videre skal man arbeide med dogmets teologiske historie og dets tolkning i aktuell, økumenisk systematisk teologisk sammenheng.

Arbeidet med emnet skal gi forståelse for følgende hovedproblemstillinger:

- På hvilke måter gir NT uttrykk for Jesu særstilling og egenart, og hvilke gammeltestamentlige tradisjoner kommer til anvendelse i den forbindelse? Hvordan kan forskjellige bibelske uttrykksformer ha betydning for kirkens bekjennelse til Jesus Kristus i dag?
- Hvordan ble bekjennelsen til Jesus som Kristus formet i kirkens første århundrer?
Hvilken betydning har dette for vår aktuelle forståelse av Kristus-dogmet og for økumenisk arbeid dag?

2.1.3. Mennesket i kristen tradisjon og i moderne religiøsitet

Studiet reflekterer sider ved samtidens sosiale, åndshistoriske og religiøse kontekst. Dette innebærer at man reiser emner med aktuell relevans og spør hvordan disse belyses i teologiens kildetekster. Spørsmålet om mennesket er ett slikt spørsmål.

Studiet går inn på oppfatningen av mennesket i nyreligiøs tenkning. Man skal også arbeide med relevante bibelske tekster og perspektiver særlig fra Det gamle testamente. Studiet vil berøre teologisk refleksjon om mennesket blant oldkirkens teologer, og det vil utdype menneskesynets betydning i kristen etisk tenkning.

Arbeidet med emnet skal gi forståelse for følgende hovedproblemstillinger:

- Hvordan oppfattes forholdet mellom mennesket og verden og mellom mennesket og Gud / det guddommelige i Bibelen, i kristen teologi og i nyreligiøs tenkning?
- Hvordan kan tekster fra Bibelen og fra oldkirkelig teologi bidra til aktuell kristen forståelse av mennesket?
- Hvordan reflektere etisk ut fra en kristen oppfatning av mennesket?

2.1.4. Forståelse og formidling

Nyere forskning hevder at det ikke finnes forståelse som er uavhengig av perspektivet til den som forstår. Et slikt standpunkt kan begrunnes prinsipielt. Det kan også belyses materialt – f.eks. ved analyse av hvordan Kristus ble forstått i forskjellige perioder, eller hvordan ulike teologiske modeller slår ut i ulikt pedagogisk grunnsyn. Samtidig må et slikt standpunkt brynes mot erfaringen av at den saken som skal forstås, preger forståelsen i bestemte retninger. Forståelse og formidling finner sted i en spenning mellom sak og tolkende subjekt.

Studiet i denne bolken vil kort berøre spørsmål om forståelse og læring prinsipielt. Videre skal man studere kristusbilder i kunst fra visse perioder og i utvalgte kunstneriske arbeider. Man skal også arbeide med pedagogisk teori i lys av spenningen mellom en antroposentrisk og en teosentrisk tilnærming.

Arbeidet med emnet skal gi forståelse for følgende hovedproblemstillinger:

- Hva er forståelse, og hvordan henger forståelse, læring og formidling sammen?
- Hvordan forstås og formidles Kristus i utvalgte estetiske tradisjoner og arbeider?
- Hva innebærer et kristosentrisk og et antroposentrisk perspektiv på religionspedagogikken?

2. 2. Valgdel A: Reformatorisk teologi. Kirken - dens enhet og sendelse

De oldkirkelige bekjennelsene uttrykker troen på én allmenn kirke. Likevel finnes det mange kirkesamfunn. Hva er da egentlig kirken, og hva består dens enhet i? Valgdel A går inn i dette feltet gjennom bevisstgjøring på eget ståsted: reformatorisk teologi og dens forhold til Skriften, til den oldkirkelige tradisjonen og til den romersk-katolske kirke. Delens andre emne gjelder kirkens vesen og enhet. Som en side av kirkens vesen tar delens siste emne opp kirkens verdensvide oppdrag, dens møte med nye kulturer og fremmede religioner og også kirkelig gjensidighet på tvers av nasjonale og kulturelle grenser.

2.2.1 Reformatorisk teologi

Reformatorene knyttet til Skriften og til oldkirkelig tradisjon. I utgangspunktet ønsket man teologisk motiverte kirkelige reformer – ikke å bryte kirkens enhet. Samtalene om teologi og reformer førte imidlertid ikke frem, og det endte med de lutherske kirkenes brudd med den romersk-katolske kirke.

Studiet gir en innføring i reformasjonens bakgrunn, forutsetninger og sentrale innhold. Dette innebærer en drøfting av reformatoriske lærepunkter om rettferdiggjørelsen, Skriften, sakramentene og Kirken.

Arbeidet med emnet skal gi forståelse for følgende hovedproblemstillinger:

- Hva var reformasjonens teologiske, kulturelle og politiske forutsetninger?
- Hva innebærer den reformatoriske lære om rettferdiggjørelsen?
- Hvordan skal vi forstå den reformatoriske tenkningen om kirkens enhet og katolisitet?

2.2.2 Kirkens vesen og kirkens enhet

Spørsmålet om kirkens vesen er sentralt både historisk og aktuelt. Vi finner refleksjon om kirken både i Det nye testamente og i oldkirkelig og reformatorisk teologi. Spørsmål om kirkens vesen og enhet har dessuten på flere vis stått sentralt i vår egen tids teologiske og kirkelige refleksjon.

Studiet gir innføring i NTs omtale av kirken. Man skal videre arbeide med kirketanken i bekjennelsesdokumenter, i utvalgt teologihistorie og i økumeniske tekster fra vår egen tid.

Arbeidet med emnet skal gi forståelse for følgende hovedproblemstillinger:

- I hvilken grad er læren om kirken forankret i Det nye testamente, og hva sier NT om kirkens vesen, om sakramentene og om det kirkelige embetet?
- Hvordan kan vi forstå læren om kirkens enhet i Confessio Augustana?
- Hvordan kan lutherske, romersk-katolske og reformerte kirker nærme seg hverandre i spørsmål om kirkens embete og sakramenter, og hvor langt er kirkene kommet i sitt arbeid for kirkens enhet?

2.2.3 Kirkens sendelse og oppdrag

Ifølge NT fikk Kirken sitt oppdrag av Jesus Kristus selv (Matt 28:18-20). Siste emne i Valgdel A knytter an både til valgdelens refleksjoner omkring kirkens vesen og til fellesdelens materiale om kristologi og gudstro.

Studiet tar opp både misjonsteologi og misjonshistorie. Vekten vil ligge på å belyse forholdet mellom kristendommen og religionene og hva som kjennetegner et reformatorisk syn på misjon. Samtidig gis det innblikk i forholdet mellom misjon og kultur, og i kontekstualiseringsproblemet.

Arbeidet med emnet skal gi forståelse for følgende hovedproblemstillinger:

- Hvordan er forholdet mellom vår tradisjonelle oppfatning av misjon og det vi forstår som kirkens oppdrag og sendelse?
- Hvordan har kirken forstått dette oppdraget gjennom tidene?
- Hvordan utfordres den vestlige, kristne selvforståelsen i møte med andre kirker og med fremmede kulturer og religioner?

2.3. Valgdel B: Litteratur og teologi

Bibelen er et viktig litterært verk i vår kultur. Dens litterære og kulturelle dimensjoner har i nyere tid stått sentralt i refleksjon over sammenhenger mellom litteratur og teologi. Dette fagområdet har to viktige impulser: På den ene siden analyserer man nyere skjønnlitteratur som bearbeidelse av teologisk og religiøs tematikk. På den andre siden tar man i bruk litterær analyse i tolkningen av Bibelen. I begge tilfeller er det et premiss at poesi og skjønnlitteratur har en særlig evne til å fange inn religiøs problematikk og livsfølelse.

Studiet i Valgdel B skal dels beskjefte seg med forholdet mellom teologi og litteratur generelt. Dels skal man også arbeide med en litterær lesning av to bibelske bøker – Jobs bok og Markusevangeliet.

Arbeidet med emnet skal gi forståelse for følgende hovedproblemstillinger:

- Hvordan har man tilrettelagt forholdet mellom litteratur og religion, og hvordan kan dette bidra til å forstå og formidle religion og teologi i dag?
- Hvordan reflekteres religion og kristen tro i nyere skjønnlitteratur og film?
- Hvordan kan ulike lese måter gi impulser til forståelse og anvendelse av Jobs bok og av Markusevangeliet?

2.4. Valgdel C: Religion og etikk i møte med pluralisme og sekularisering

Religion og etikk står i dag overfor en rekke utfordringer. Overleverte tradisjoner har ikke uten videre løsningen i møte med endrede situasjoner og nye etiske spørsmål. Dessuten utfordres tradisjonell religion og etikk av alternative syn. Dette krever at man setter seg inn i disse utfordringene, og at man spør hvordan et moderne samfunn kan løse de vanskelighetene som ligger i situasjonen. Valgdelens første emne nærmer seg problemfeltet ved å spørre hvordan religions- og livssynsmangfoldet er en utfordring til etisk refleksjon. I neste emne dreier det seg om sammenhengen mellom dette mangfoldet og de sosiale prosessene vi gjerne kaller sekularisering.

2.4.1. Etikk og pluralitet

Hva er ulikheter og sammenhenger mellom ulike religioner og livssyn? Finnes det felles verdier? Hvordan kan man argumentere etisk i et pluralistisk samfunn?

Studiet fokuserer møtet mellom ulike livssyn i en pluralistisk kultur. Det tar også opp utfordringene til religion og etikk i et flerkulturelt samfunn, og det gir innblikk i etisk refleksjon knyttet til ett bestemt saksområde: bioteknologi.

Arbeidet med emnet skal gi forståelse for følgende hovedproblemstillinger:

- Hvordan utvikles og brytes ulike oppfatninger av mennesket og verden mot hverandre i en moderne sammenheng?
- Hva slags utfordringer innebærer moderne religionspluralisme for kristen teologi, og hvordan kan man begrunne kristen etikk i en slik situasjon?

- Hva slags utfordringer innebærer moderne bioteknologi og menneskerelaterte vitenskaper for en teologisk forståelse av mennesket?

2.4.2. Sekularisering og religiøs forandring

Mangfoldet i religion og livssyn er dels betinget av at religion og religiøs overbevisning mister innflytelse over offentlige livsområder – selv om de får stor oppmerksomhet både i media og i menneskers privatliv. Selve mangfoldet bidrar dessuten ytterligere til denne prosessen, som vi kaller sekularisering.

Studiet fokuserer de sosiale prosessene som påvirker utviklingen av religion og religiøse uttrykk i et moderne samfunn, med basis i religionssosiologisk teori. Dette danner bakgrunn for å vurdere hvorvidt nyreligiøsiteten i dag kan ses som en følge av sekulariserings- og pluraliseringsprosessene i Vesten.

Arbeidet med emnet skal gi forståelse for følgende hovedproblemstillinger:

- Hva er forholdet mellom sekularisering og pluralisering?
- Hva er betingelsene for at religiøs overbevisning kan få gjennomslag og opprettholdes i et modern samfunn? –Hvordan kan en si at nyreligiøse fenomener gjenspeiler sentrale trender i moderne kultur- og samfunnsutvikling?

3. Arbeidsmåter og undervisning

Fordi studiet i mellomfagstillegget er problemorientert, er de viktigste arbeidsmåtene de som involverer studentens egen refleksjon. Fremst blant disse står regulære egenstudier og ikke minst problemorienterte kollokviegrupper som studentene selv må ta initiativ til og organisere faglig og praktisk.

Fakultetet vil organisere fellesundervisning. Den vil for det meste bestå av åpne fellesforelesninger. Disse vil dels være orientert ut fra pensumlitteraturen, dels ut fra de problemstillingene til emnet som studieplanen angir. Forelesningene vil også gi rom for at studentene involveres med kortere faglige arbeider, gruppeoppgaver osv.

Noe av undervisningen vil foregå i et oppgaveseminar. Her vil det bli gitt veiledning i eksamensbesvarelse for hjemmeeksamen (jf. neste punkt) og dessuten vil man gjennomgå faglige arbeider skrevet av studentene i seminaret. Seminareltakere tegner forpliktende påmelding ved seminarets start. Det forutsettes at man er aktiv med faglige oppgaver, diskusjonsbidrag osv.

4. Vurdering og eksamen

Eksamen i mellomfagstillegget tar sikte på å vurdere studentens evne til å sette seg inn i lærestoffet og dets grunnleggende problemstillinger. Det skjer gjennom skrivning av en oppgave til hjemmeeksamen, og en påfølgende muntlig prøve. De to prøvene vurderes hver for seg. Prøvenes resultater utgjør til sammen grunnlaget for fastsettelse av endelig karakter.

Fakultetet nytter graderte karakterer fra 1,0 (best) til 4,0 (dårligst). Kandidater som får dårligere karakter enn 4,0, har ikke bestått prøven.

Skriftlig hjemmeeksamen

Hjemmeeksamen er en prøve av en ukes varighet (f.eks. fra mandag kl. 09.00 til neste mandag kl. 09.00). Som regel er oppgavene formulert med utgangspunkt i ett av de hovedproblemområder som studieplanen angir. Materiale for å besvare oppgaven kan hentes både fra fellesdelen og fra valgdelen. Det kan gis alternative oppgaver.

Hovedsiktet med eksamen er å prøve kandidatens evne til å identifisere lærestoffet som er relevant for oppgaven, og hennes eller hans ferdighet i å gjøre rede for, vurdere og formulere innsikt i dette stoffet. Det legges betydelig vekt på evne til å arbeide problemorientert, noe som innebærer at lærestoffet ikke bare refereres, men stilles inn i rammen av en problemstilling.

Grunnlaget for å besvare oppgaven til hjemmeeksamen finnes i den oppsatte pensumlitteraturen. Man kan også bruke annen litteratur som er relevant.

Besvarelsen ved hjemmeeksamen skal ha en lengde på maksimalt 6000 ord. Den leveres normalt i maskinskrevet stand.

For lange oppgaver vil kunne bli trukket i karakter. Eksamensbesvarelsen skal være et selvstendig arbeid. Det gis ikke eksamensveiledning etter at oppgavene til hjemmeeksamen er kunngjort.

Muntlig eksamen

Ved muntlig eksamen skjer det først og fremst en prøving av kandidatens oversikt over mellomfagstilleggets lærestoff, dels også av evnen til å bruke stoffet i en saksfremstilling innenfor de problemområder studieplanen angir.

Muntlig eksamen kan også brukes til å utdype besvarelsen fra skriftlig hjemmeeksamen.

Muntlig eksamen varer i inntil 30 minutter. Fakultetet stiller eventuelle hjelpemidler til rådighet.

Samlet karakter

Samlet karakter for mellomfagstillegget fastsettes på basis av de individuelle karakterer for hjemmeeksamen og muntlig prøve. Begge eksamener må tas i samme semester. Skriftlig hjemmeeksamen må være bestått for å få gå opp til muntlig eksamen. Muntlig eksamen må være bestått for å få utregnet samlet karakter og få vitnemål for bestått eksamen i mellomfagstillegget.

Skriftlig og muntlig karakter regnes sammen slik at skriftlig hjemmeeksamen teller to tredeler og muntlig eksamen teller én tredel.

Full mellomfagseksamen

For fakultetets studenter er det mulig å avlegge full mellomfagseksamen – det vil si skriftlige prøver til grunnfag (G1 og G2) samt skriftlig og muntlig prøve til mellomfagstillegget – samme semester. Kandidaten må i så fall få godkjent sin grunnfagseksamen for å få vitnemål på avlagte mellomfagseksamener.

Fakultetet gjør oppmerksom på at kandidater som velger en slik løsning vil få et hektisk eksamensprogram.

Vedlegg 1: Pensumlitteratur

Den oppførte litteraturen tolker studieplanen med hensyn til omfang og fordypningsgrad. Tilfanget av pensumlitteratur er i prinsippet åpent. Det betyr at en student kan legge opp annen litteratur med tilsvarende eller større omfang og fordypningsgrad. Fagseksjonen skal godkjenne litteratur som er valgt i stedet for den som er oppført nedenfor. Man må søke skriftlig om slik godkjenning senest en måned før fristen for eksamensoppmelding

Til 2.1. Fellesdelen

Til 2.1.1. Perspektiv: Religion og religiøsitet i Norge i dag

Krogseth, Otto: "Sekularisering og identitet" i: *Tidsskrift for kirke, religion og samfunn*, årg. 9, 1996, hft. 2, s. 82-100

Aadnanes, Per M.: "Tusenårsskiftet – eit kulturskifte?. Evangeliet, sekulariseringa og «The New Age»" i: Ole Chr. M. Kvarme og Olav Fykse Tveit (red.): *Evangeliet i vår kultur*, Oslo: Verbum 1995, s. 263-279

Romarheim, Arild: *Kristus i vannmannens tegn*, Oslo: Credo 1994 – i følgende utvalg: s. 133-140

Botvar, Pål Kjetil: "Ola Nordmanns tro – belyst ut fra data fra en landsomfattende intervjuundersøkelse", i: O. G. Winsnes (red.): *Tallenes Tale* (KIFO-rapport nr. 3), Trondheim: Tapir, 1996, s. 83-95

Sørbo, Jan-Inge: "«Under en paraply av ravner.» Om Gud og det vonde" i: samme forf.: *Høstet på himmelens skråninger». Sju essay om Arnold Eidslott*, Oslo: Gyldendal 1996, s. 62-75

Til 2.1.2. Jesus Kristus i kristen gudstro

Mettinger, Tryggve N. D.: *Namnet och Närvaron. Gudsnamn og Gudsbild i Böckernas Bok*, Örebro: Bokförlaget Libris, 1987 – i følgende utvalg: s. 13-55; 85-116; 123-146; 154-168

Becker, Joachim: *Messianic Expectation in the Old Testament*, translated by David E. Green, Edinburgh: T. & T. Clark, 1980 (ny utg. 1996) – i følgende utvalg: s. 11-13; 25-31; 37-47; 79-82; 87-92

Brown, Raymond: *An Introduction to New Testament Christology*, Mahwah, NJ: Paulist Press 1994

Aalen, Sverre: "Jesu kristologiske selvbevissthet. Et utkast til en «jahvistisk kristologi»", *Tidsskrift for Teologi og Kirke* 40, 1969, s. 1-18

Skarsaune, Oskar: *Troens ord. De tre oldkirkelige bekjennelsene*, Oslo: Luther forlag, 1997, i følgende utvalg s. 25-240.

Vi bekjenner den ene tro. En økumenisk utlegning av den apostoliske tro, slik den bekjennes i Den nikensk-konstantinopolitanske trosbekjennelse, oversatt av Vidar L. Haanes, Oslo: Verbum 1994 – i følgende utvalg: s. 13-118. Greske og latinske kildetekster er ikke pensum

Austad, Torleiv: "Gud i Jesus Kristus. Jesu oppstandelse som kristologiens utgangspunkt", i: *Jesustolkningar idag – tio teologer om kristologi*, Stockholm: Verbum, 1995, s. 119-143

Jeanrond, Werner: "På väg mot en kristologi i dag", i: *Jesustolkningar idag – tio teologer om kristologi*, Stockholm: Verbum, 1995, s. 235-62

Berentsen, J.-M, Tormod Engelsviken og Knud Jørgensen: "Grunntrekk i misjonens teologi", kap. 9. i: samme forf. (red.): *Missiologi i dag*, Oslo: Universitetsforlaget 1994, s. 173-85
Bediako, K.: "Biblical Christologies in the Context of African Traditional Religions" i: V. Samuel og C. Sugden (utg.): *Sharing Jesus in the Two Third Worlds*, Grand Rapids, MI: 1983: 81-117

Til 2.1.3. Mennesket i kristen tradisjon og i moderne religiøsitet

- L Sveinall, Arne Tord: *Det virker jo... Presentasjon og teologisk vurdering av innhold og metoder i alternativ medisin*, Oslo: Credo 1995 – i følgende utvalg: s. 13-30; 52-58; 97-141; 149-163
Stordalen, Terje: *Støv og livspust. Mennesket i Det gamle testamente*, Oslo: Universitetsforlaget 1994 – i følgende utvalg: s. 41-125; 136-168; 179-184. Petit og noter er ikke pensum
Pedersen, Sigfred: "Menneskesynet i Ny Testamente" i: samme forf.: *Om at være menneske. Et nytestamentlig grundtema*, Fredriksberg: Forlaget Anis 1992, s. 11-29
Thunberg, Lars: "The Human Person as Image of God. I: Eastern Christianity, i: Bernard McGinn et al. (eds.): *Christian Spirituality*, Vol 1: Origins to the Twelfth Century, London: SCM Press, s. 291-312
Heiene, G. og J.-O. Henriksen: *Moral og menneskeliv - et kristent perspektiv*, Kristiansand 1998 (Hele boka unntatt kap.8)

Til 2.1.4. Forståelse og formidling

- Wetlesen, Jon: "Samtale med tekster i lys av Gadammers hermeneutikk", *Norsk filosofisk tidsskrift* 18, 1983, s. 219-44
Hull, John M.: "Hva hindrer voksne kristne i å lære?", *Kirke og kultur* 89, 1984, s. 174-87
Banschbach Eggen, R. og O. Hognestad (red.): *Kristusbilder. Kristustolkninger i litteratur, kirkekunst, musikk og film* (Relieff 32), Trondheim: Tapir 1992, følgende bidrag:
G. Hellemo: "Kristus i den kirkelige kunst" (s. 41-62) M.H. Svare: "Kristus i ikontradisjonen" (s. 139-55)
S. Kulset: "«Jesus fra Montreal». En presentasjon av filmen og regissøren" (s. 157-68)
Arcand, Denys (regi): *Jesus fra Montreal* (film)
Asheim, Ivar: *Orientering i religionspedagogikken*, Oslo: IKOs læremidler 1970 – i følgende utvalg: s. 104-234

Til 2.2. Valgdel A

Til 2.2.1. Reformatorisk teologi

McGrath, Alister : *Reformation Thought - An Introduction*. 3.ed. Oxford: Blackwell 1999 – i følgende utvalg: s. 1-234

Til 2.2.2. Kirken

Barrett, C.K.: *Church, Ministry and the Sacraments in the New Testament*, Carlisle: The Paternoster Press 1993

Haystrup, Helge: "Guds stad - kirketeologi hos Augustinus", i: *En ny bok om Kyrkan*, Borås: Norma Bokförlag, 1989, s. 51-65

Oftestad, Bernt T.: "Den katolske kirkes enhet. Det økumeniske aspekt ved Confessio Augustanas kirketanke", *Tidsskrift for Teologi og Kirke* 4, 1996, s. 279-289

Kirkens Grunn, med en historisk innledning av B. T. Oftestad (stensil)

Dåp, nattverd og embete. Limadokumentet, Oslo: Verbum 1983

"Jesu Kristi Kirke. Det reformatoriske bidrag til den økumeniske dialog om Kirkens enhet" i: *Leuenberg-samtalen. Dokument från luthersk-reformerta överläggningar i Europa*. Uppsala: Nordisk Ekumenisk Skriftserie 26, 1995, s. 27-72

Artikkel 9 «Den hellige katolske kirke» i: *Den katolske Kirkes Katekisme*, Oslo: St. Olavs Forlag 1994, s.198-246

Tjørhom, Ola: "Økumeniske læresamtaler som mellomkirkelig arbeidsform" i: Rolf Tofte (red.) *Snart enige?* Oslo: Verbum 1992, s. 7-12

Tveit, Olav Fykse: "Synlig kirkelig fellesskap - bare en drøm?" i: Rolf Tofte (red.) *Snart enige?* Oslo: Verbum 1992, s. 70-77.

Til 2.2.3. Kirkens sendelse

Berentsen, J-M., Engelsviken, T., Jørgensen, K. (red.): *Missiologi i dag*, Oslo: Universitetsforlaget 1994 – i følgende utvalg: s. 79-170; 202-242

Til 2.3. Valgdel B

Stordalen, T.: «Innledning til mellomfagets Valgdel B», MF 1999

Sørbo, J.I.: *Essay om teologi og litteratur*, Oslo: Samlaget 1994, s.209-315

Bjerg, Svend: *Litteratur og teologi. Transfigurerer – omkring Graham Greene*, Århus: Anis, 1988 – i følgende utvalg: s. 11-94

Blixen, Karen: *Babettes gjestebud*, i: K. Blixen: *Skjebneanekdoter*, oversatt av Inger Hagerup, Oslo: Gyldendal 1989, s. 20-54

Axel, Gabriel (regi): *Babettes gjestebud*, (film), 1988

Jobs bok i norsk oversettelse ved Bibelselskapet, NO 78/85

Eaton, J. H.: *Job* (Old Testament Guides, Sheffield: JOST Press 1985 / 1992) – i følgende utvalg: s. 31–60; 62–68

Habel, Norman C.: *The Book of Job. A Commentary* (The Old Testament Library, Philadelphia, PA: Westminster Press 1985) – i følgende utvalg: "2. The Narrative Plot" (s. 25-35) og fra "3. Literary Features and Their Significance", s. 42–53

Clines, David J. A.: "The Arguments of Job's Three Friends", i: David J.A. Clines et al. (eds.): *Art and Meaning: Rhetoric in Biblical Literature* (JSOT Supplements 19; Sheffield: JSOT Press 1982), s. 199-214

Mettinger, Tryggve N.D.: *Namnet och Närvaron. Gudsnamn och Gudsbild i Böckernas Bok*, Örebro: Bokförlaget Libris 1987 – i følgende utvalg: kap. 9: "Job och hans Gud" (s. 169–191)

Markus evangelium i norsk oversettelse ved Bibelselskapet, NO 78/85

Smith, S.H.: *A Lion with Wings. A Narrative-Critical Approach to Mark's Gospel*, Sheffield: Sheffield Academic Press, cop.1996

Lasine, Stuart: "Job and His Friends in the Modern World: Kafka's *The Trial*", i: Leo G.

Perude / W. Clark Gippin (eds.): *The Voice from the Whirlwind. Interpreting the Book of Job*, Nashville, TN: Abingdon 1991, s. 144-55

Spilling, Gunnar: "Fra Job til Faust", *Kirke og Kultur* 59, 1954, s. 436-44

Til 2.4. Valgdel C

Til 2.4.1. Etikk og pluralitet

Bråkenhielm, Carl R: *Människan i Världen*, Stockholm: Almqvist & Wicksell 1991

Østnor, Lars: *Mange Religioner - én etikk?*, Oslo: Universitetsforlaget 1995, følgende bidrag:

P. Kvarne: Religionene og etisk pluralisme

A. M. Klausen: Det fellesmenneskelige og kulturelle

I. Asheim: Religion og etikk i teologisk lys

S.-A. Naguib: Religion og etikk i islamsk lys

G. Heiene: En ny global etikk?

L. Asheim, Ivar: *Øyet og horisonten. Grunnproblemer i aktuell etikkdebatt*, Oslo: Universitetsforlaget 1991 – i følgende utvalg: s. 27-59; 118-175

og enten:

Div. forfattere: *Mer enn gener: Utredning om mennesker og bioteknologi*, Oslo: Kirkerådet 1988, s. 3-63

eller:

Mortensen, Viggo (ed.): *Life and Death. Moral Implications of Biotechnology*, Geneva: WCC Publications 1995 – følgende bidrag:

S. Å. Christoffersen: What is Bioethics

L. Østnor m. fl: The Lutheran Approach to Bioethics

K. van Kotten Niekerk m. fl.: Genetic Counselling ...

B. Björnsson m. fl.: In Vitro Fertilization

L. Østnor m fl.: Fertilized Eggs and Pre-Implantation Diagnosis

Til 2.4.2. Sekularisering og religiøs forandring

Berger, Peter: *The Sacred Canopy. Elements of a Sociological theory of Religion*, New York: Penguin Books, 1967 (eller senere)

- Boken finnes i dansk oversettelse utgitt både i Danmark og Norge: *Religion, Samfund og virkelighed. Elementer til en sociologisk religionsteori*, København: Lindhardt og Ringhof 1974 / Oslo: Vidarforlaget 1994
- Repstad, Pål: *Mellom himmel og jord. En innføring i religionssosiologi*, Oslo: Universitetsforlaget 1984 – i følgende utvalg: s. 9-53
- Repstad, Pål: "Pluralisme og religion. Paradigmeskifte i religionssosiologien?" *Tidsskrift for kirke, religion og samfunn* 7, 1994, s. 150-163
- Martin, D.: "The secularisation Issue: Prospect and retrospect". *British Journal of Sociology* 42, 1991, s. 465-474
- Martin, D.: "Sosiologi og teologi." i: E. Karlsaune (red.): *Religionsfag, - samfunnsfag*. (Relieff nr. 35), Trondheim: Tapir 1994, s. 109-121
- Romarheim, Arild: *Kristus i Vannmannens tegn*, Oslo: Credo 1994 – i følgende utvalg: s. 87-156
- Arlebrand, H.: "Hvor ble det av New Age?" i: *Brytninger i en ny tid*, Bergen: NLA 1996, s. 7-20
- Rothstein, M.: "New Age-bevægelsen: Tradisjon og fornyelse i den religiøse subkultur", i: *Politikens bog om religioner og nyreligiøse bevegelser*, København: Politiken 1996, 372, 374-376, 378-397

Vedlegg 2: Utvalgte forskrifter

1. STUDENTENES PLIKTER OG RETTIGHETER

Den som blir innskrevet som student ved Menighetsfakultetet, er automatisk også medlem av Studentsamskipnaden i Oslo, med de plikter og rettigheter dette innebærer.

Frister for oppmelding til eksamen o.l. blir kunngjort i forelesningskatalogen.

Studenter som avbryter sitt studium for mer enn ett semester eller for godt, skal sende skriftlig melding om dette til fakultetet.

En student som har gjort seg skyldig i grovt brudd mot de bestemmelser som gjelder på fakultetet eller i uverdigg adferd som i betydelig grad kan skade fakultetet i det allmenne omdømme, kan utvises for en tid eller for alltid.

2. FORSKRIFTER FOR EKSAMENSKANDIDATER

Oppmelding til eksamen, annullering av oppmelding

Oppmelding skjer skriftlig innen de fastsatte frister på eget skjema til hver eksamen. For å få melde seg opp til eksamen, må en ha betalt semesteravgift. For eksamen betales egen avgift. Vitnemål for de eksamener som er avlagt utenfor fakultetet, vedlegges eksamensoppmeldingen dersom de ikke er innlevert tidligere.

Annullering av eksamensoppmelding må skje skriftlig og mottas innen en uke før prøven i vedkommende fag. Studenter som ikke møter til eksamen eller trekker seg etter annulleringsfristens utløp, regnes for å ha fremstilt seg til eksamen når gyldig forfallsgrunn ikke foreligger.

Alminnelige bestemmelser ved eksamensprøver

- a. Eksamenskandidatene må møte i god tid før prøven, og i tilfelle sykdom eller annen hindring melde fra om dette så snart som mulig. Om noen møter fram først etter at oppgaven er opplest/utdelt, kan vedkommende ikke delta i dagens prøve, men kan etter søknad gis adgang til å gå opp til utsatt prøve.
- b. Ingen notater må medbringes eller nyttes ved prøvene, heller ingen form for oversettelser. Har noen med seg nytestamente e.l., må dette innleveres til inspektøren før oppgaven leses opp.
- c. Under prøven må ingen form for meddelelse finne sted mellom eksamenskandidatene uten gjennom inspektør.
- d. Ingen eksamenskandidat må forlate sin plass under prøven unntatt når vedkommende går ut sammen med en inspektør. En inspektør kan følge høyst 2 personer av gangen ut av eksamenslokalet.
- e. Ingen eksamenskandidat må forlate eksamenslokalet før tidligst en time etter at oppgaven er opplest/utdelt.
- f. Ved opphold utenfor eksamenssalen må ingen samtale om oppgaven eller overhodet om teologiske emner finne sted, verken med inspektøren eller mellom eksamenskandidatene innbyrdes. Fakultetets regler for røykfrie områder gjelder også for eksamenskandidater.
- g. Besvarelsen innleveres senest når tiden er ute, uten hensyn til om den er fullført eller ikke.
- h. Den som har avlagt de skriftlige prøver, kan ikke unndra seg sensur for disse.
- i. Dersom noen overveier å trekke seg fra prøven, skal vedkommende først konferere med enten dekanus, undervisningsleder eller studieveileder, avdelingsleder eller faglærer.
- j. Den som trekker seg fra en prøve, har ikke adgang til å gå opp til ny prøve ved begynnelsen av det påfølgende semester, men henvises til de følgende ordinære eksamener.

Eksamensbesvarelsene

- a. Besvarelsene ved skriftlige klausurprøver føres inn på særlige innføringsark, som eksamenskandidatene får utlevert.
- b. Oppgavens ordlyd skrives av etter det utdelte oppgaveark og føres på besvarelsens tittelside. Under dette skrives det kandidatnummer en har fått tildelt, dato, men ikke noe navn.
- c. Fakultetet kan etter søknad gi adgang til å levere eksamensbesvarelser avfattet på et av de vanlige fremmedspråk. Søknad om dette må leveres sammen med eksamensoppmeldingen.
- d. Dersom en besvarelse er vanskelig å lese på grunn av utydelig håndskrift, forkortelser og lignende, må eksamenskandidaten være forberedt på ikke å få sensur.
- e. Det er ikke adgang til å føre inn eksamensbesvarelser med blyant.

Sykdom under eksamensarbeid og eksamen, kontinuasjon

- a. Dersom en student på grunn av sykdom eller tvingende velferdsgrunner er hindret fra å levere inn skriftlige hjemmearbeider til fastsatt tid og så snart som mulig sender inn en legeerklæring som blir godkjent av fakultetet, kan vedkommende gis utsettelse med innleveringen. Av legeerklæringen må det gå tydelig fram i hvilket tidsrom studenten har vært sykmeldt, og om sykmeldingen var hel eller delvis. Legeerklæringer og velferdsgrunner godkjennes av undervisningsadministrasjonen.
- b. Dersom en student på grunn av sykdom eller tvingende velferdsgrunner er hindret fra å møte til en prøve og så snart som mulig sender inn legeerklæring som blir godkjent av fakultetet, kan studenten gis adgang til å avlegge vedkommende prøve ved kontinuasjon (utsatt prøve). Av legeerklæringen må det gå tydelig fram i hvilket tidsrom studenten er sykmeldt. Legeerklæringer og velferdsgrunner godkjennes av undervisningsadministrasjonen. Kontinuasjonssprøve skal holdes så snart studentens helse og forholdene forøvrig tillater det, om mulig innen det samme semester. For kontinuasjonssprøve betales ikke nytt eksamensgebyr.
- c. Dersom en student blir syk under eksamen, må det som er utarbeidet av besvarelsen, innleveres til sensur før vedkommende forlater eksamenslokalet. I motsatt fall regner en at vedkommende har trukket seg fra eksamen. Dersom vedkommende innen en uke innsender legeerklæring som blir godkjent av fakultetet, kan studenten gis adgang til å avlegge prøven ved kontinuasjon (utsatt prøve) etter samme bestemmelser som i pkt. b. Legeerklæringer godkjennes av undervisningsadministrasjonen.

3. FORSKRIFT FOR KLAGEBEHANDLING

Jfr. Lov om universiteter og høyskoler §51 og §52)

§ 1 Klage over formelle feil ved eksamen

Den som har vært oppe til eksamen eller prøve, kan klage over formelle feil innen tre uker etter at han eller hun er eller burde være kjent med det forhold som begrunner klagen. Slik klage avgjøres av styret selv eller av styrets klagenemnd på vegne av styret.

Hvis det er begått feil som kan ha hatt betydning for studentens prestasjon eller bedømmelsen av denne, skal sensurvedtaket oppheves. Hvis feilen kan rettes opp ved ny sensur av innleverte arbeider, foretas ny sensurering. I motsatt fall holdes ny eksamen eller prøve med nye sensorer. Karakterfastsetting ved ny sensurering etter denne paragraf kan påklages etter reglene i § 2.

Er krav om begrunnelse for eller klage over karakterfastsettingen framsatt, løper klagefristen etter denne paragraf fra studenten har fått begrunnelsen eller endelig avgjørelse av klagen foreligger.

Finner styret eller styrets klagenemnd at det er begått formelle feil, og det er rimelig å anta at dette kan ha hatt betydning for en eller flere kandidaters prestasjon eller bedømmelse av denne, kan det bestemmes at det skal foretas ny sensurering eller holdes ny eksamen eller prøve.

§ 2 Begrunnelse for og klage over karakterfastsetting

Studenten har rett til å få en begrunnelse for karakterfastsettingen av sine prestasjoner. Ved muntlig eksamen eller bedømmelse av praktiske ferdigheter må krav om slik begrunnelse framsettes umiddelbart etter at karakteren er meddelt. Ved annen bedømmelse må krav om begrunnelse framsettes innen én uke fra kandidaten fikk kjennskap til karakteren, dog aldri mer enn tre uker fra karakteren ble kunngjort.

Begrunnelse skal normalt være gitt innen to uker etter at kandidaten har bedt om dette. I begrunnelsen skal det gjøres rede for de generelle prinsipper som er lagt til grunn for bedømmelsen og for bedømmelsen av kandidatens prestasjon. Begrunnelse gis muntlig eller skriftlig etter sensors valg.

Hvis det er gitt skriftlige retningslinjer for bedømmelsen, skal disse være tilgjengelig for studentene etter at karakterer er fastsatt.

En student kan klage skriftlig over karakteren for sine egne prestasjoner innen tre uker etter at eksamensresultatet er kunngjort. Ny sensurering skal da foretas. Er krav om begrunnelse for karakterfastsettingen eller klage over feil ved oppgavegiving, eksamensavvikling eller gjennomføring av sensuren framsatt, løper klagefristen etter denne paragraf fra studenten har fått begrunnelsen eller endelig avgjørelse av klagen foreligger.

Ved ny sensurering benyttes nye sensorer. Endring kan gjøres både til gunst og til ugunst for klager. Hvis den endelige karakter er fastsatt på grunnlag av både skriftlig og muntlig prøve, og klager får medhold i klage på sensuren over den skriftlige del av eksamenen, holdes ny muntlig prøve til fastsetting av endelig karakter.

Bedømmelse av muntlig prestasjon eller annen bedømmelse som på grunn av prøvens art ikke lar seg etterprøve, kan ikke påklages. Forprøver kan bare påklages når eksamen ikke er bestått. Karakterfastsetting ved ny sensurering etter denne paragraf kan ikke påklages.

STUDIEPLAN

Mellomfagstillegget i kristendomskunnskap med religions- og livssynsorientering

Utgave 1999 I**

Innhold:

Mellomfagstillegget i kristendomskunnskap med religions- og livssynsorientering, generell beskrivelse.....	s. 3
1. Overordnede mål.....	s. 3
2. Mål og innhold	s. 4
2.1 Fellesdelen: Kristologi og antropologi i perspektiv	s. 5
2.2 Valgdel A: Reformatorisk teologi. Kirken - dens enhet og sendelse	s. 6
2.3 Valgdel B: Litteratur og teologi	s. 7
2.4 Valgdel C: Religion og etikk i møte med pluralisme og sekularisering ..	s. 7
3. Arbeidsmåter og undervisning	s. 9
4. Vurdering og eksamen.....	s. 9

Vedlegg:

1. Pensumlitteratur	s.11
Til 2.1 Fellesdelen	s.11
Til 2.2 Valgdel A	s.13
Til 2.3 Valgdel B	s.13
Til 2.4 Valgdel C	s.14
2. Utvalgte forskrifter	s.16
Studentenes plikter og rettigheter	s.16
Forskrifter for eksamenskandidater	s.16
Forskrift om klagebehandling.....	s.17

Det teologiske Menighetsfakultet
Gydaskvei 4
Postadresse: Boks 5144 Majorstua, 0302 Oslo
Telefon: 22 59 05 00
Telefax: 22 69 18 90

Studieplan for
Mellomfagstillegget
i kristendomskunnskap med religions- og livssynsorientering

Generell beskrivelse

Mellomfag i kristendomskunnskap med religions- og livssynsorientering består av grunnfagsstudiet (20 vekttall, se egen studieplan) og et mellomfagstillegg (10 vekttall som er beskrevet i denne planen).

Mellomfagstillegget er å forstå som faglig fordypning i forhold til grunnfaget. Det består av en fellesdel som alle studenter følger og en valgdeltid der man velger ett av tre alternativer. Både fellesdelen og valgdeltidene er lagt opp som studier av sentrale faglige emner belyst ut fra forskjellige fagdisipliner. Studietiden for mellomfagstillegget er normert til ett semester. Det er også mulig å ta studiet på deltid over to eller flere semestre

For å avlegge prøvene til mellomfagstillegget ved Det teologiske Menighetsfakultet (MF) må man ha bestått grunnfagseksamen (20 vekttall i kristendomskunnskap med religions- og livssynsorientering). Man må også være innskrevet som student ved MF.

Det er mulig å avlegge både MFs grunnfags- og mellomfagseksamen samtidig, se pkt. 4. Vurdering og eksamen, se nedenfor.

Søknad om opptak sendes på eget skjema som fÅs ved fakultetet. Søknadsfrist for høstsemesteret er 15. april, og for vårsemesteret 10. november. Fakultetet sender såvidt mulig bekreftelse på søknadene etter hvert som de foreligger.

Studenter som avlegger grunnfagseksamen ved MF trenger ikke søke om nytt opptak, men må gi melding til fakultetet dersom de ønsker å fortsette med mellomfagsstudier. Slik melding gis innen 15. juni (for høstsemesteret) og 15. desember (for vårsemesteret).

1. Overordnede mål

Ved Det teologiske Menighetsfakultet går mellomfagstillegget inn som del av et helhetlig studieprogram (se egen beskrivelse og målformuleringer). Innenfor dette programmet skal mellomfaget:

- gi fordypning i teologiske og religionsfaglige emner belyst ut fra forskjellige fagdisipliner og med et perspektiv som setter emnene inn i en aktuell sammenheng
- stimulere til problemorientert læring og fremme evnen til selvstendig faglig refleksjon
- gi fordypet innsikt i spørsmål knyttet til forståelse og formidling av fagkunnskap om kristendom, religions- og livssynsorientering

2. Mål og innhold

De overordnede målene søkes realisert ved at man arbeider med tverrfaglige emner innenfor en fellesdel og én av tre valgdeler. Fellesdelen utgjør omlag to tredeler av studentens samlede pensum, mens valgdelen utgjør det resterende.

En skisse av modulene ser slik ut:

Fellesdelen

Perspektiv: Religion og religiøsitet i dag	
Jesus Kristus i kristen gudstro (Kristologi)	Mennesket i kristen tradisjon og i moderne religiøsitet (Antropologi)
Forståelse og formidling	

Valgdelen

A: Reformatorisk teologi. Kirken - dens enhet og sendelse
B: Litteratur og teologi
C: Religion og etikk i møte med pluralisme og sekularisering

Hvert emne studeres i rammen av en bestemt forståelseshorison som bidrar til å klargjøre emnets faglige relevans. I planen nedenfor er forståelseshorisonen angitt i det første avsnittet under hver emnebolk.

Hvert emne består av et lærestoff med tekstmateriale eller emneområder. Disse er nedenfor angitt i det andre avsnittet av hver emnebolk.

Endelig skjer studiet ut fra definerte hovedproblemstillinger. Disse er i planen angitt som strekpunkter under hver emnebolk.

I tillegg har Fellesdelen og to av valgdelen generelle innledninger som belyser sammenhenger mellom emnebolkene i den aktuelle delen.

2.1. Fellesdelen: Kristologi og antropologi i perspektiv

Studiet i kristendomskunnskap med religions- og livssynsorientering kretser rundt to tyngdepunkter. I det ene ligger den kristne teologiens historie – historien om kirkens trosbekjennelse, fromhetsliv, sosialhistorie, osv. I det andre ligger fagets aktuelle situasjon og dagens sosiale, religiøse og åndshistoriske kontekst. Fellesdelen vil reflektere inn begge disse tyngdepunktene. Det skjer ved at materialet mest hentes i klassisk teologi, mens perspektivene på materialet hentes fra aktuell religiøs og samfunnsmessig kontekst.

2.1.1. Perspektiv: Religion og religiøsitet i dag

Det 20. århundret har medført store endringer i betingelsene for religion og teologi i vår kulturkrets. Mange har hevdet at religionen er i ferd med å utspille sin rolle. Samtidig er det tegn som synes å antyde at religion heller blir viktigere for folk flest. Det er imidlertid ikke sikkert at det er tradisjonell kirkelig religiøsitet som dermed får oppslutning. Dette er rammen for den som vil forstå og formidle kristendom og religion i dag. Det er også de perspektivene studiet skal legge til grunn i sitt arbeid med emnene kristologi og antropologi i Fellesdelen.

Studiet gir et kort møte med teori og erfaringsmateriale til spørsmålet om religion og kultur, samt et innblikk i hvilken rolle kristen tro kan spille i en aktuell livstolkning.

Arbeidet med emnet skal gi forståelse for følgende hovedproblemstillinger:

- Hvilke sosiale, intellektuelle og åndshistoriske betingelser står religion og teologi overfor i Norge i dag?
- Hva er særlig aktuelle områder og problemer i samtidig religiøs livstolkning?
- Hvordan kan religion spille en konstruktiv rolle i samfunnsliv og oppdragelse?

2.1.2. Jesus Kristus i kristen gudstro

De oldkirkelige trosbekjennelsene har fulgt kristen tro i alle historiske faser. De står som de fremste uttrykkene for kirkens universelle enhet. Fellesdelens første emne tar innsteg til forståelse og formidling av kristen tro gjennom bekjennelsen til Jesus Kristus som sann Gud og sant menneske – slik den er gitt i rammen av bekjennelsen til den treenige Gud.

Studiet fokuserer kristusbekjennelsens bakgrunn i en rekke bibelske tekster og forestillinger. Videre skal man arbeide med dogmets teologiske historie og dets tolkning i aktuell, økumenisk systematisk teologisk sammenheng.

Arbeidet med emnet skal gi forståelse for følgende hovedproblemstillinger:

- På hvilke måter gir NT uttrykk for Jesu særstilling og egenart, og hvilke gammeltestamentlige tradisjoner kommer til anvendelse i den forbindelse? Hvordan kan forskjellige bibelske uttrykksformer ha betydning for kirkens bekjennelse til Jesus Kristus i dag?
- Hvordan ble bekjennelsen til Jesus som Kristus formet i kirkens første århundrer?
Hvilken betydning har dette for vår aktuelle forståelse av Kristus-dogmet og for økumenisk arbeid dag?

2.1.3. Mennesket i kristen tradisjon og i moderne religiøsitet

Studiet reflekterer sider ved samtidens sosiale, åndshistoriske og religiøse kontekst. Dette innebærer at man reiser emner med aktuell relevans og spør hvordan disse belyses i teologiens kildetekster. Spørsmålet om mennesket er ett slikt spørsmål.

Studiet går inn på oppfatningen av mennesket i nyreligiøs tenkning. Man skal også arbeide med relevante bibelske tekster og perspektiver særlig fra Det gamle testamente. Studiet vil berøre teologisk refleksjon om mennesket blant oldkirkens teologer, og det vil utdype menneskesynets betydning i kristen etisk tenkning.

Arbeidet med emnet skal gi forståelse for følgende hovedproblemstillinger:

- Hvordan oppfattes forholdet mellom mennesket og verden og mellom mennesket og Gud / det guddommelige i Bibelen, i kristen teologi og i nyreligiøs tenkning?
- Hvordan kan tekster fra Bibelen og fra oldkirkelig teologi bidra til aktuell kristen forståelse av mennesket?
- Hvordan reflektere etisk ut fra en kristen oppfatning av mennesket?

2.1.4. Forståelse og formidling

Nyere forskning hevder at det ikke finnes forståelse som er uavhengig av perspektivet til den som forstår. Et slikt standpunkt kan begrunnes prinsipielt. Det kan også belyses materialt – f.eks. ved analyse av hvordan Kristus ble forstått i forskjellige perioder, eller hvordan ulike teologiske modeller slår ut i ulikt pedagogisk grunnsyn. Samtidig må et slikt standpunkt brynes mot erfaringen av at den saken som skal forstås, preger forståelsen i bestemte retninger. Forståelse og formidling finner sted i en spenning mellom sak og tolkende subjekt.

Studiet i denne bolken vil kort berøre spørsmål om forståelse og læring prinsipielt. Videre skal man studere kristusbilder i kunst fra visse perioder og i utvalgte kunstneriske arbeider. Man skal også arbeide med pedagogisk teori i lys av spenningen mellom en antroposentrisk og en teosentrisk tilnærming.

Arbeidet med emnet skal gi forståelse for følgende hovedproblemstillinger:

- Hva er forståelse, og hvordan henger forståelse, læring og formidling sammen?
- Hvordan forstås og formidles Kristus i utvalgte estetiske tradisjoner og arbeider?
- Hva innebærer et kristosentrisk og et antroposentrisk perspektiv på religionspedagogikken?

2. 2. Valgdel A: Reformatorisk teologi. Kirken - dens enhet og sendelse

De oldkirkelige bekjennelsene uttrykker troen på én allmenn kirke. Likevel finnes det mange kirkesamfunn. Hva er da egentlig kirken, og hva består dens enhet i? Valgdel A går inn i dette feltet gjennom bevisstgjøring på eget ståsted: reformatorisk teologi og dens forhold til Skriften, til den oldkirkelige tradisjonen og til den romersk-katolske kirke. Delens andre emne gjelder kirkens vesen og enhet. Som en side av kirkens vesen tar delens siste emne opp kirkens verdensvide oppdrag, dens møte med nye kulturer og fremmede religioner og også kirkelig gjensidighet på tvers av nasjonale og kulturelle grenser.

2.2.1 Reformatorisk teologi

Reformatorene knyttet til Skriften og til oldkirkelig tradisjon. I utgangspunktet ønsket man teologisk motiverte kirkelige reformer – ikke å bryte kirkens enhet. Samtalene om teologi og reformer førte imidlertid ikke frem, og det endte med de lutherske kirkenes brudd med den romersk-katolske kirke.

Studiet gir en innføring i reformasjonens bakgrunn, forutsetninger og sentrale innhold. Dette innebærer en drøfting av reformatoriske lærepunkter om rettferdigjørelsen, Skriften, sakramentene og Kirken.

Arbeidet med emnet skal gi forståelse for følgende hovedproblemstillinger:

- Hva var reformasjonens teologiske, kulturelle og politiske forutsetninger?
- Hva innebærer den reformatoriske lære om rettferdigjørelsen?
- Hvordan skal vi forstå den reformatoriske tenkningen om kirkens enhet og katolisitet?

2.2.2 Kirkens vesen og kirkens enhet

Spørsmålet om kirkens vesen er sentralt både historisk og aktuelt. Vi finner refleksjon om kirken både i Det nye testamente og i oldkirkelig og reformatorisk teologi. Spørsmål om kirkens vesen og enhet har dessuten på flere vis stått sentralt i vår egen tids teologiske og kirkelige refleksjon.

Studiet gir innføring i NTs omtale av kirken. Man skal videre arbeide med kirketanken i bekjennelsesdokumenter, i utvalgt teologihistorie og i økumeniske tekster fra vår egen tid.

Arbeidet med emnet skal gi forståelse for følgende hovedproblemstillinger:

- I hvilken grad er læren om kirken forankret i Det nye testamente, og hva sier NT om kirkens vesen, om sakramentene og om det kirkelige embetet?
- Hvordan kan vi forstå læren om kirkens enhet i Confessio Augustana?
- Hvordan kan lutherske, romersk-katolske og reformerte kirker nærme seg hverandre i spørsmål om kirkens embete og sakramenter, og hvor langt er kirkene kommet i sitt arbeid for kirkens enhet?

2.2.3 Kirkens sendelse og oppdrag

Ifølge NT fikk Kirken sitt oppdrag av Jesus Kristus selv (Matt 28:18-20). Siste emne i Valgdel A knytter an både til valgdelens refleksjoner omkring kirkens vesen og til fellesdelens materiale om kristologi og gudstro.

Studiet tar opp både misjonsteologi og misjonshistorie. Vekten vil ligge på å belyse forholdet mellom kristendommen og religionene og hva som kjennetegner et reformatorisk syn på misjon. Samtidig gis det innblikk i forholdet mellom misjon og kultur, og i kontekstualiseringsproblemet.

Arbeidet med emnet skal gi forståelse for følgende hovedproblemstillinger:

- Hvordan er forholdet mellom vår tradisjonelle oppfatning av misjon og det vi forstår som kirkens oppdrag og sendelse?
- Hvordan har kirken forstått dette oppdraget gjennom tidene?
- Hvordan utfordres den vestlige, kristne selvforståelsen i møte med andre kirker og med fremmede kulturer og religioner?

2.3. Valgdel B: Litteratur og teologi

Bibelen er et viktig litterært verk i vår kultur. Dens litterære og kulturelle dimensjoner har i nyere tid stått sentralt i refleksjon over sammenhenger mellom litteratur og teologi. Dette fagområdet har to viktige impulser: På den ene siden analyserer man nyere skjønnlitteratur som bearbeidelse av teologisk og religiøs tematikk. På den andre siden tar man i bruk litterær analyse i tolkningen av Bibelen. I begge tilfeller er det et premiss at poesi og skjønnlitteratur har en særlig evne til å fange inn religiøs problematikk og livsfølelse.

Studiet i Valgdel B skal dels beskjeftige seg med forholdet mellom teologi og litteratur generelt. Dels skal man også arbeide med en litterær lesning av to bibelske bøker – Jobs bok og Markusevangeliet.

Arbeidet med emnet skal gi forståelse for følgende hovedproblemstillinger:

- Hvordan har man tilrettelagt forholdet mellom litteratur og religion, og hvordan kan dette bidra til å forstå og formidle religion og teologi i dag?
- Hvordan reflekteres religion og kristen tro i nyere skjønnlitteratur og film?
- Hvordan kan ulike lese måter gi impulser til forståelse og anvendelse av Jobs bok og av Markusevangeliet?

2.4. Valgdel C: Religion og etikk i møte med pluralisme og sekularisering

Religion og etikk står i dag overfor en rekke utfordringer. Overleverte tradisjoner har ikke uten videre løsningen i møte med endrede situasjoner og nye etiske spørsmål. Dessuten utfordres tradisjonell religion og etikk av alternative syn. Dette krever at man setter seg inn i disse utfordringene, og at man spør hvordan et moderne samfunn kan løse de vanskelighetene som ligger i situasjonen. Valgdelens første emne nærmer seg problemfeltet ved å spørre hvordan religions- og livssynsmangfoldet er en utfordring til etisk refleksjon. I neste emne dreier det seg om sammenhengen mellom dette mangfoldet og de sosiale prosessene vi gjerne kaller sekularisering.

2.4.1. Etikk og pluralitet

Hva er ulikheter og sammenhenger mellom ulike religioner og livssyn? Finnes det felles verdier? Hvordan kan man argumentere etisk i et pluralistisk samfunn?

Studiet fokuserer møtet mellom ulike livssyn i en pluralistisk kultur. Det tar også opp utfordringene til religion og etikk i et flerkulturelt samfunn, og det gir innblikk i etisk refleksjon knyttet til ett bestemt saksområde: bioteknologi.

Arbeidet med emnet skal gi forståelse for følgende hovedproblemstillinger:

- Hvordan utvikles og brytes ulike oppfatninger av mennesket og verden mot hverandre i en moderne sammenheng?
- Hva slags utfordringer innebærer moderne religionspluralisme for kristen teologi, og hvordan kan man begrunne kristen etikk i en slik situasjon?

- Hva slags utfordringer innebærer moderne bioteknologi og menneskerelaterte vitenskaper for en teologisk forståelse av mennesket?

2.4.2. Sekularisering og religiøs forandring

Mangfoldet i religion og livssyn er dels betinget av at religion og religiøs overbevisning mister innflytelse over offentlige livsområder – selv om de får stor oppmerksomhet både i media og i menneskers privatliv. Selve mangfoldet bidrar dessuten ytterligere til denne prosessen, som vi kaller sekularisering.

Studiet fokuserer de sosiale prosessene som påvirker utviklingen av religion og religiøse uttrykk i et moderne samfunn, med basis i religionssosiologisk teori. Dette danner bakgrunn for å vurdere hvorvidt nyreligiøsiteten i dag kan ses som en følge av sekulariserings- og pluraliseringsprosessene i Vesten.

Arbeidet med emnet skal gi forståelse for følgende hovedproblemstillinger:

- Hva er forholdet mellom sekularisering og pluralisering?
- Hva er betingelsene for at religiøs overbevisning kan få gjennomslag og opprettholdes i et modern samfunn? –Hvordan kan en si at nyreligiøse fenomener gjenspeiler sentrale trender i moderne kultur- og samfunnsutvikling?

3. Arbeidsmåter og undervisning

Fordi studiet i mellomfagstillegget er problemorientert, er de viktigste arbeidsmåtene de som involverer studentens egen refleksjon. Fremst blant disse står regulære egenstudier og ikke minst problemorienterte kollokviegrupper som studentene selv må ta initiativ til og organisere faglig og praktisk.

Fakultetet vil organisere fellesundervisning. Den vil for det meste bestå av åpne fellesforelesninger. Disse vil dels være orientert ut fra pensumlitteraturen, dels ut fra de problemstillingene til emnet som studieplanen angir. Forelesningene vil også gi rom for at studentene involveres med kortere faglige arbeider, gruppeoppgaver osv.

Noe av undervisningen vil foregå i et oppgaveseminar. Her vil det bli gitt veiledning i eksamensbesvarelse for hjemmeeksamen (jf. neste punkt) og dessuten vil man gjennomgå faglige arbeider skrevet av studentene i seminaret. Seminareltekere tegner forpliktende påmelding ved seminarets start. Det forutsettes at man er aktiv med faglige oppgaver, diskusjonsbidrag osv.

4. Vurdering og eksamen

Eksamen i mellomfagstillegget tar sikte på å vurdere studentens evne til å sette seg inn i lærestoffet og dets grunnleggende problemstillinger. Det skjer gjennom skrivning av en oppgave til hjemmeeksamen, og en påfølgende muntlig prøve. De to prøvene vurderes hver for seg. Prøvenes resultater utgjør til sammen grunnlaget for fastsettelse av endelig karakter.

Fakultetet nytter graderte karakterer fra 1,0 (best) til 4,0 (dårligst). Kandidater som får dårligere karakter enn 4,0, har ikke bestått prøven.

Skriftlig hjemmeeksamen

Hjemmeeksamen er en prøve av en ukes varighet (f.eks. fra mandag kl. 09.00 til neste mandag kl. 09.00). Som regel er oppgavene formulert med utgangspunkt i ett av de hovedproblemområder som studieplanen angir. Materiale for å besvare oppgaven kan hentes både fra fellesdelen og fra valgdelen. Det kan gis alternative oppgaver.

Hovedsiktet med eksamen er å prøve kandidatens evne til å identifisere lærestoffet som er relevant for oppgaven, og hennes eller hans ferdighet i å gjøre rede for, vurdere og formulere innsikt i dette stoffet. Det legges betydelig vekt på evne til å arbeide problemorientert, noe som innebærer at lærestoffet ikke bare refereres, men stilles inn i rammen av en problemstilling.

Grunnlaget for å besvare oppgaven til hjemmeeksamen finnes i den oppsatte pensumlitteraturen. Man kan også bruke annen litteratur som er relevant.

Besvarelsen ved hjemmeeksamen skal ha en lengde på maksimalt 6000 ord. Den leveres normalt i maskinskrevet stand.

For lange oppgaver vil kunne bli trukket i karakter. Eksamensbesvarelsen skal være et selvstendig arbeid. Det gis ikke eksamensveiledning etter at oppgavene til hjemmeeksamen er kunngjort.

Muntlig eksamen

Ved muntlig eksamen skjer det først og fremst en prøving av kandidatens oversikt over mellomfagstilleggets lærestoff, dels også av evnen til å bruke stoffet i en saksfremstilling innenfor de problemområder studieplanen angir.

Muntlig eksamen kan også brukes til å utdype besvarelsen fra skriftlig hjemmeeksamen.

Muntlig eksamen varer i inntil 30 minutter. Fakultetet stiller eventuelle hjelpemidler til rådighet.

Samlet karakter

Samlet karakter for mellomfagstillegget fastsettes på basis av de individuelle karakterer for hjemmeeksamen og muntlig prøve. Begge eksamener må tas i samme semester. Skriftlig hjemmeeksamen må være bestått for å få gå opp til muntlig eksamen. Muntlig eksamen må være bestått for å få utregnet samlet karakter og få vitnemål for bestått eksamen i mellomfagstillegget.

Skriftlig og muntlig karakter regnes sammen slik at skriftlig hjemmeeksamen teller to tredeler og muntlig eksamen teller én tredel.

Full mellomfagseksamen

For fakultetets studenter er det mulig å avlegge full mellomfagseksamen – det vil si skriftlige prøver til grunnfag (G1 og G2) samt skriftlig og muntlig prøve til mellomfagstillegget – samme semester. Kandidaten må i så fall få godkjent sin grunnfagseksamen for å få vitnemål på avlagte mellomfagseksamener.

Fakultetet gjør oppmerksom på at kandidater som velger en slik løsning vil få et hektisk eksamensprogram.

Vedlegg 1: Pensumlitteratur

Den oppførte litteraturen tolker studieplanen med hensyn til omfang og fordypningsgrad. Tilfanget av pensumlitteratur er i prinsippet åpent. Det betyr at en student kan legge opp annen litteratur med tilsvarende eller større omfang og fordypningsgrad. Fagseksjonen skal godkjenne litteratur som er valgt i stedet for den som er oppført nedenfor. Man må søke skriftlig om slik godkjenning senest en måned før fristen for eksamensoppmelding

Til 2.1. Fellesdelen

Til 2.1.1. Perspektiv: Religion og religiøsitet i Norge i dag

Krogseth, Otto: "Sekularisering og identitet" i: *Tidsskrift for kirke, religion og samfunn*, årg. 9, 1996, hft. 2, s. 82-100

Aadnanes, Per M.: "Tusenårsskiftet – eit kulturskifte?. Evangeliet, sekulariseringa og «The New Age»" i: Ole Chr. M. Kvarme og Olav Fykse Tveit (red.): *Evangeliet i vår kultur*, Oslo: Verbum 1995, s. 263-279

Romarheim, Arild: *Kristus i vannmannens tegn*, Oslo: Credo 1994 – i følgende utvalg: s. 133-140

Botvar, Pål Kjetil: "Ola Nordmanns tro – belyst ut fra data fra en landsomfattende intervjuundersøkelse", i: O. G. Winsnes (red.): *Tallenes Tale* (KIFO-rapport nr. 3), Trondheim: Tapir, 1996, s. 83-95

Sørbo, Jan-Inge: "«Under en paraply av ravner.» Om Gud og det vonde" i: samme forf.: *Høstet på himmelens skråninger». Sju essay om Arnold Eidslott*, Oslo: Gyldendal 1996, s. 62-75

Til 2.1.2. Jesus Kristus i kristen gudstro

Mettinger, Tryggve N. D.: *Namnet och Närvaron. Gudsnamn og Gudsbild i Böckernas Bok*, Örebro: Bokförlaget Libris, 1987 – i følgende utvalg: s. 13-55; 85-116; 123-146; 154-168

Becker, Joachim: *Messianic Expectation in the Old Testament*, translated by David E. Green, Edinburgh: T. & T. Clark, 1980 (ny utg. 1996) – i følgende utvalg: s. 11-13; 25-31; 37-47; 79-82; 87-92

Brown, Raymond: *An Introduction to New Testament Christology*, Mahwah, NJ: Paulist Press 1994

Aalen, Sverre: "Jesu kristologiske selvbevissthet. Et utkast til en «jahvistisk kristologi»", *Tidsskrift for Teologi og Kirke* 40, 1969, s. 1-18

Skarsaune, Oskar: *Troens ord. De tre oldkirkelige bekjennelsene*, Oslo: Luther forlag, 1997, i følgende utvalg s. 25-240.

Vi bekjenner den ene tro. En økumenisk utlegning av den apostoliske tro, slik den bekjennes i Den nikensk-konstantinopolitanske trosbekjennelse, oversatt av Vidar L. Haanes, Oslo: Verbum 1994 – i følgende utvalg: s. 13-118. Greske og latinske kildetekster er ikke pensum

Austad, Torleiv: "Gud i Jesus Kristus. Jesu oppstandelse som kristologiens utgangspunkt", i: *Jesustolkningar idag – tio teologer om kristologi*, Stockholm: Verbum, 1995, s. 119-143

Jeanrond, Werner: "På väg mot en kristologi i dag", i: *Jesustolkningar idag – tio teologer om kristologi*, Stockholm: Verbum, 1995, s. 235-62

Berentsen, J.-M, Tormod Engelsviken og Knud Jørgensen: "Grunntrekk i misjonens teologi", kap. 9. i: samme forf. (red.): *Missiologi i dag*, Oslo: Universitetsforlaget 1994, s. 173-85
Bediako, K.: "Biblical Christologies in the Context of African Traditional Religions" i: V. Samuel og C. Sugden (utg.): *Sharing Jesus in the Two Third Worlds*, Grand Rapids, MI: 1983: 81-117

Til 2.1.3. Mennesket i kristen tradisjon og i moderne religiøsitet

Sveinall, Arne Tord: *Det virker jo... Presentasjon og teologisk vurdering av innhold og metoder i alternativ medisin*, Oslo: Credo 1995 – i følgende utvalg: s. 13-30; 52-58; 97-141; 149-163

Stordalen, Terje: *Støv og livspust. Mennesket i Det gamle testamente*, Oslo: Universitetsforlaget 1994 – i følgende utvalg: s. 41-125; 136-168; 179-184. Petit og noter er ikke pensum

Pedersen, Sigfred: "Menneskesynet i Ny Testamente" i: samme forf.: *Om at være menneske. Et nytestamentlig grundtema*, Fredriksberg: Forlaget Anis 1992, s. 11-29

Thunberg, Lars: "The Human Person as Image of God. I: Eastern Christianity, i: Bernard McGinn et al. (eds.): *Christian Spirituality*, Vol 1: Origins to the Twelfth Century, London: SCM Press, s. 291-312

Heiene, G. og J.-O.Henriksen: *Moral og menneskeliv - et kristent perspektiv*, Kristiansand 1998 (Hele boka unntatt kap.8)

Til 2.1.4. Forståelse og formidling

Wetlesen, Jon: "Samtale med tekster i lys av Gadammers hermeneutikk", *Norsk filosofisk tidsskrift* 18, 1983, s. 219-44

Hull, John M.: "Hva hindrer voksne kristne i å lære?", *Kirke og kultur* 89, 1984, s. 174-87

Banschbach Eggen, R. og O. Hognestad (red.): *Kristusbilder. Kristustolkninger i litteratur, kirkekunst, musikk og film* (Relieff 32), Trondheim: Tapir 1992, følgende bidrag:

G. Hellemo: "Kristus i den kirkelige kunst" (s. 41-62) M.H. Svare: "Kristus i ikontradisjonen" (s. 139-55)

S. Kulset: "«Jesus fra Montreal». En presentasjon av filmen og regissøren" (s. 157-68)

Arcand, Denys (regi): *Jesus fra Montreal* (film)

Asheim, Ivar: *Orientering i religionspedagogikken*, Oslo: IKOs læremidler 1970 – i følgende utvalg: s. 104-234

Til 2.2. Valgdel A

Til 2.2.1. Reformatorisk teologi

McGrath, Alister : *Reformation Thought - An Introduction*. 2.ed. Oxford: Blackwell 1993 – i følgende utvalg: s. 1-217

Til 2.2.2. Kirken

Barrett, C.K.: *Church, Ministry and the Sacraments in the New Testament*, Carlisle: The Paternoster Press 1993

Haystrup, Helge: "Guds stad - kirketeologi hos Augustinus", i: *En ny bok om Kyrkan*, Borås: Norma Bokförlag, 1989, s. 51-65

Oftestad, Bernt T.: "Den katolske kirkes enhet. Det økumeniske aspekt ved Confessio Augustanas kirketanke", *Tidsskrift for Teologi og Kirke* 4, 1996, s. 279-289

Kirkens Grunn, med en historisk innledning av B. T. Oftestad (stensil)

Dåp, nattverd og embete. Limadokumentet, Oslo: Verbum 1983

"Jesu Kristi Kirke. Det reformatoriske bidrag til den økumeniske dialog om Kirkens enhed" i: *Leuenberg-samtalen. Dokument från luthersk-reformerta överläggningar i Europa*. Uppsala: Nordisk Ekumenisk Skriftserie 26, 1995, s. 27-72

Artikkel 9 «Den hellige katolske kirke» i: *Den katolske Kirkes Katekisme*, Oslo: St. Olavs Forlag 1994, s.198-246

Tjørhom, Ola: "Økumeniske læresamtaler som mellomkirkelig arbeidsform" i: Rolf Tofte (red.) *Snart enige?* Oslo: Verbum 1992, s. 7-12

Tveit, Olav Fykse: "Synlig kirkelig fellesskap - bare en drøm?" i: Rolf Tofte (red.) *Snart enige?* Oslo: Verbum 1992, s. 70-77.

Til 2.2.3. Kirkens sendelse

Berentsen, J-M., Engelsviken, T., Jørgensen, K. (red.): *Missiologi i dag*, Oslo: Universitetsforlaget 1994 – i følgende utvalg: s. 79-170; 202-242

Til 2.3. Valgdel B

Stordalen, T.: «Innledning til mellomfagets Valgdel B», MF 1999

Dietrichson, J.W.: «Wolfgang Iser's virkningsestetiske litteraturteori», *Edda* 1981, hefte 2, s.103-119

Sørbo, J.I.: *Essay om teologi og litteratur*, Oslo: Samlaget 1994, s.209-315

Bjerg, Svend: *Litteratur og teologi. Transfigureringer – omkring Graham Greene*, Århus: Anis, 1988 – i følgende utvalg: s. 11-41

Blixen, Karen: *Babettes gjestebud*, i: K. Blixen: *Skjebneanekdoter*, oversatt av Inger Hagerup, Oslo: Gyldendal 1989, s. 20-54

Axel, Gabriel (regi): *Babettes gjestebud*, (film), 1988

Jobs bok i norsk oversettelse ved Bibelselskapet, NO 78/85

Eaton, J. H.: *Job* (Old Testament Guides, Sheffield: JOST Press 1985 / 1992) – i følgende utvalg: s. 31–60; 62–68

Habel, Norman C.: *The Book of Job. A Commentary* (The Old Testament Library, Philadelphia, PA: Westminster Press 1985) – i følgende utvalg: "2. The Narrative Plot" (s. 25-35) og fra "3. Literary Features and Their Significance", s. 42–53

Clines, David J. A.: "The Arguments of Job's Three Friends", i: David J.A. Clines et al. (eds.): *Art and Meaning: Rhetoric in Biblical Literature* (JSOT Supplements 19; Sheffield: JSOT Press 1982), s. 199-214

Mettinger, Tryggve N.D.: *Namnet och Närvaron. Gudsnamn och Gudsbild i Böckernas Bok*, Örebro: Bokförlaget Libris 1987 – i følgende utvalg: kap. 9: "Job och hans Gud" (s. 169–191)

Markus evangelium i norsk oversettelse ved Bibelselskapet, NO 78/85

Smith, S.H.: *A Lion with Wings. A Narrative-Critical Approach to Mark's Gospel*, Sheffield: Sheffield Academic Press, cop.1996

Lasine, Stuart: "Job and His Friends in the Modern World: Kafka's *The Trial*", i: Leo G.

Perude / W. Clark Gippin (eds.): *The Voice from the Whirlwind. Interpreting the Book of Job*, Nashville, TN: Abingdon 1991, s. 144-55

Spilling, Gunnar: "Fra Job til Faust", *Kirke og Kultur* 59, 1954, s. 436-44

Til 2.4. Valgdel C

Til 2.4.1. Etikk og pluralitet

Bråkenhielm, Carl R: *Människan i Världen*, Stockholm: Almqvist & Wicksell 1991

Østnor, Lars: *Mange Religioner - én etikk?*, Oslo: Universitetsforlaget 1995, følgende bidrag:

P. Kværne: Religionene og etisk pluralisme

A. M. Klausen: Det fellesmenneskelige og kulturelle

I. Asheim: Religion og etikk i teologisk lys

S.-A. Naguib: Religion og etikk i islamsk lys

G. Heiene: En ny global etikk?

Asheim, Ivar: *Øyet og horisonten. Grunnproblemer i aktuell etikkdebatt*, Oslo:

Universitetsforlaget 1991 – i følgende utvalg: s. 27-59; 118-175

og enten:

Div. forfattere: *Mer enn gener: Utredning om mennesker og bioteknologi*, Oslo:

Kirkerådet 1988, s. 3-63

eller:

Mortensen, Viggo (ed.): *Life and Death. Moral Implications of Biotechnology*, Geneva: WCC Publications 1995 – følgende bidrag:

S. Å. Christoffersen: What is Bioethics

L. Østnor m. fl: The Lutheran Approach to Bioethics

K. van Kotten Niekerk m. fl.: Genetic Counselling ...

B. Björnsson m. fl.: In Vitro Fertilization

L. Østnor m fl.: Fertilized Eggs and Pre-Implantation Diagnosis

Til 2.4.2. Sekularisering og religiøs forandring

Berger, Peter: *The Sacred Canopy. Elements of a Sociological theory of Religion*, New York: Penguin Books, 1967 (eller senere)

- Boken finnes i dansk oversettelse utgitt både i Danmark og Norge: *Religion, Samfund og virkelighed. Elementer til en sociologisk religionsteori*, København: Lindhardt og Ringhof 1974 / Oslo: Vidarforlaget 1994
- Repstad, Pål: *Mellom himmel og jord. En innføring i religionssosiologi*, Oslo: Universitetsforlaget 1984 – i følgende utvalg: s. 9-53
- Repstad, Pål: "Pluralisme og religion. Paradigmeskifte i religionssociologien?" *Tidsskrift for kirke, religion og samfunn* 7, 1994, s. 150-163
- Martin, D.: "The secularisation Issue: Prospect and retrospect". *British Journal of Sociology* 42, 1991, s. 465-474
- Martin, D.: "Sosiologi og teologi." i: E. Karlsaune (red.): *Religionsfag, - samfunnsfag*. (Relieff nr. 35), Trondheim: Tapir 1994, s. 109-121
- Romarheim, Arild: *Kristus i Vannmannens tegn*, Oslo: Credo 1994 – i følgende utvalg: s. 87-156
- Arlebrand, H.: "Hvor ble det av New Age?" i: *Brytninger i en ny tid*, Bergen: NLA 1996, s. 7-20
- Rothstein, M.: "New Age-bevægelsen: Tradisjon og fornyelse i den religiøse subkultur", i: *Politikens bog om religioner og nyreligiøse bevegelser*, København: Politiken 1996, 372, 374-376, 378-397

Vedlegg 2: Utvalgte forskrifter

1. STUDENTENES PLIKTER OG RETTIGHETER

Den som blir innskrevet som student ved Menighetsfakultetet, er automatisk også medlem av Studentsamskipnaden i Oslo, med de plikter og rettigheter dette innebærer.

Frister for oppmelding til eksamen o.l. blir kunngjort i forelesningskatalogen.

Studenter som avbryter sitt studium for mer enn ett semester eller for godt, skal sende skriftlig melding om dette til fakultetet.

En student som har gjort seg skyldig i grovt brudd mot de bestemmelser som gjelder på fakultetet eller i uverdigg adferd som i betydelig grad kan skade fakultetet i det allmenne omdømme, kan utvises for en tid eller for alltid.

2. FORSKRIFTER FOR EKSAMENSKANDIDATER

Oppmelding til eksamen, annullering av oppmelding

Oppmelding skjer skriftlig innen de fastsatte frister på eget skjema til hver eksamen. For å få melde seg opp til eksamen, må en ha betalt semesteravgift. For eksamen betales egen avgift. Vitnemål for de eksamener som er avlagt utenfor fakultetet, vedlegges eksamensoppmeldingen dersom de ikke er innlevert tidligere.

Annullering av eksamensoppmelding må skje skriftlig og mottas innen en uke før prøven i vedkommende fag. Studenter som ikke møter til eksamen eller trekker seg etter annulleringsfristens utløp, regnes for å ha fremstilt seg til eksamen når gyldig forfallsgrunn ikke foreligger.

Alminnelige bestemmelser ved eksamensprøver

- a. Eksamenskandidatene må møte i god tid før prøven, og i tilfelle sykdom eller annen hindring melde fra om dette så snart som mulig. Om noen møter fram først etter at oppgaven er opplest/utdelt, kan vedkommende ikke delta i dagens prøve, men kan etter søknad gis adgang til å gå opp til utsatt prøve.
- b. Ingen notater må medbringes eller nyttes ved prøvene, heller ingen form for oversettelser. Har noen med seg nytestamente e.l., må dette innleveres til inspektøren før oppgaven leses opp.
- c. Under prøven må ingen form for meddelelse finne sted mellom eksamenskandidatene uten gjennom inspektør.
- d. Ingen eksamenskandidat må forlate sin plass under prøven unntatt når vedkommende går ut sammen med en inspektør. En inspektør kan følge høyst 2 personer av gangen ut av eksamenslokalet.
- e. Ingen eksamenskandidat må forlate eksamenslokalet før tidligst en time etter at oppgaven er opplest/utdelt.
- f. Ved opphold utenfor eksamenssalen må ingen samtale om oppgaven eller overhodet om teologiske emner finne sted, verken med inspektøren eller mellom eksamenskandidatene innbyrdes. Fakultetets regler for røykfrie områder gjelder også for eksamenskandidater.
- g. Besvarelsen innleveres senest når tiden er ute, uten hensyn til om den er fullført eller ikke.
- h. Den som har avlagt de skriftlige prøver, kan ikke unndra seg sensur for disse.
- i. Dersom noen overveier å trekke seg fra prøven, skal vedkommende først konferere med enten dekanus, undervisningsleder eller studieveileder, avdelingsleder eller faglærer.
- j. Den som trekker seg fra en prøve, har ikke adgang til å gå opp til ny prøve ved begynnelsen av det påfølgende semester, men henvises til de følgende ordinære eksamener.

Eksamensbesvarelsene

- a. Besvarelsene ved skriftlige klausurprøver føres inn på særlige innføringsark, som eksamenskandidatene får utlevert.
- b. Oppgavens ordlyd skrives av etter det utdelte oppgaveark og føres på besvarelsens tittelside. Under dette skrives det kandidatnummer en har fått tildelt, dato, men ikke noe navn.
- c. Fakultetet kan etter søknad gi adgang til å levere eksamensbesvarelser avfattet på et av de vanlige fremmedspråk. Søknad om dette må leveres sammen med eksamensoppmeldingen.
- d. Dersom en besvarelse er vanskelig å lese på grunn av utydelig håndskrift, forkortelser og lignende, må eksamenskandidaten være forberedt på ikke å få sensur.
- e. Det er ikke adgang til å føre inn eksamensbesvarelser med blyant.

Sykdom under eksamensarbeid og eksamen, kontinuasjon

- a. Dersom en student på grunn av sykdom eller tvingende velferdsgrunner er hindret fra å levere inn skriftlige hjemmearbeider til fastsatt tid og så snart som mulig sender inn en legeerklæring som blir godkjent av fakultetet, kan vedkommende gis utsettelse med innleveringen. Av legeerklæringen må det gå tydelig fram i hvilket tidsrom studenten har vært sykmeldt, og om sykmeldingen var hel eller delvis. Legeerklæringer og velferdsgrunner godkjennes av undervisningsadministrasjonen.
- b. Dersom en student på grunn av sykdom eller tvingende velferdsgrunner er hindret fra å møte til en prøve og så snart som mulig sender inn legeerklæring som blir godkjent av fakultetet, kan studenten gis adgang til å avlegge vedkommende prøve ved kontinuasjon (utsatt prøve). Av legeerklæringen må det gå tydelig fram i hvilket tidsrom studenten er sykmeldt. Legeerklæringer og velferdsgrunner godkjennes av undervisningsadministrasjonen. Kontinuasjonssprøve skal holdes så snart studentens helse og forholdene forøvrig tillater det, om mulig innen det samme semester. For kontinuasjonssprøve betales ikke nytt eksamensgebyr.
- c. Dersom en student blir syk under eksamen, må det som er utarbeidet av besvarelsen, innleveres til sensur før vedkommende forlater eksamenslokalet. I motsatt fall regner en at vedkommende har trukket seg fra eksamen. Dersom vedkommende innen en uke innsender legeerklæring som blir godkjent av fakultetet, kan studenten gis adgang til å avlegge prøven ved kontinuasjon (utsatt prøve) etter samme bestemmelser som i pkt. b. Legeerklæringer godkjennes av undervisningsadministrasjonen.

3. FORSKRIFT FOR KLAGEBEHANDLING

Jfr. Lov om universiteter og høyskoler §51 og §52)

§ 1 Klage over formelle feil ved eksamen

Den som har vært oppe til eksamen eller prøve, kan klage over formelle feil innen tre uker etter at han eller hun er eller burde være kjent med det forhold som begrunner klagen. Slik klage avgjøres av styret selv eller av styrets klagenemnd på vegne av styret.

Hvis det er begått feil som kan ha hatt betydning for studentens prestasjon eller bedømmelsen av denne, skal sensurvedtaket oppheves. Hvis feilen kan rettes opp ved ny sensur av innleverte arbeider, foretas ny sensurering. I motsatt fall holdes ny eksamen eller prøve med nye sensorer. Karakterfastsetting ved ny sensurering etter denne paragraf kan påklages etter reglene i § 2.

Er krav om begrunnelse for eller klage over karakterfastsettingen framsatt, løper klagefristen etter denne paragraf fra studenten har fått begrunnelsen eller endelig avgjørelse av klagen foreligger.

Finner styret eller styrets klagenemnd at det er begått formelle feil, og det er rimelig å anta at dette kan ha hatt betydning for en eller flere kandidaters prestasjon eller bedømmelse av denne, kan det bestemmes at det skal foretas ny sensurering eller holdes ny eksamen eller prøve.

§ 2 Begrunnelse for og klage over karakterfastsetting

Studenten har rett til å få en begrunnelse for karakterfastsettingen av sine prestasjoner. Ved muntlig eksamen eller bedømmelse av praktiske ferdigheter må krav om slik begrunnelse framsettes umiddelbart etter at karakteren er meddelt. Ved annen bedømmelse må krav om begrunnelse framsettes innen én uke fra kandidaten fikk kjennskap til karakteren, dog aldri mer enn tre uker fra karakteren ble kunngjort.

Begrunnelse skal normalt være gitt innen to uker etter at kandidaten har bedt om dette. I begrunnelsen skal det gjøres rede for de generelle prinsipper som er lagt til grunn for bedømmelsen og for bedømmelsen av kandidatens prestasjon. Begrunnelse gis muntlig eller skriftlig etter sensors valg.

Hvis det er gitt skriftlige retningslinjer for bedømmelsen, skal disse være tilgjengelig for studentene etter at karakterer er fastsatt.

En student kan klage skriftlig over karakteren for sine egne prestasjoner innen tre uker etter at eksamensresultatet er kunngjort. Ny sensurering skal da foretas. Er krav om begrunnelse for karakterfastsettingen eller klage over feil ved oppgavegiving, eksamensavvikling eller gjennomføring av sensuren framsatt, løper klagefristen etter denne paragraf fra studenten har fått begrunnelsen eller endelig avgjørelse av klagen foreligger.

Ved ny sensurering benyttes nye sensorer. Endring kan gjøres både til gunst og til ugunst for klager. Hvis den endelige karakter er fastsatt på grunnlag av både skriftlig og muntlig prøve, og klager får medhold i klage på sensuren over den skriftlige del av eksamenen, holdes ny muntlig prøve til fastsetting av endelig karakter.

Bedømmelse av muntlig prestasjon eller annen bedømmelse som på grunn av prøvens art ikke lar seg etterprøve, kan ikke påklages. Forprøver kan bare påklages når eksamen ikke er bestått. Karakterfastsetting ved ny sensurering etter denne paragraf kan ikke påklages.